نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی
دوره ششم، پاییز ۱۴۰۱، شماره سوم، صفحات ۵۴۹ تا ۵۵۵

پژوهشی

دیدگاه استادان و دانشجویان دانشکده پزشکی کرمانشاه درخصوص مفاهیم و شاخص‌های فرهنگی

الهام نیرومند[۱]، سیده‌سارا حسینی[۲]، سیده‌سنا حسینی[۳]، محمدرسول خزاعی[*۴]

۱. دانشیار، مرکز تحقیقات باروری و ناباروری، پژوهشکده فناوری سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران
۲. کارشناس ارشد مدیریت خدمات بهداشتی، درمانی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران
۳. کارشناس ارشد مدیریت اجرایی، درمانی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران
۴. *نویسنده مسئول: دانشیار، مرکز تحقیقات باروری و ناباروری، پژوهشکده فناوری سلامت، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران، mrasoolkhazaei@gmail.com

دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۷/۰۵ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۹/۰۹

چکیده

زمینه و هدف: در نظام دینی و اجتماعی ایران فعالیت‌های فرهنگی ارزش و منزلت خاصی دارند و لزوم توجه بیش از پیش به این موضوع در دانشگاه‌ها مورد تأکید فراوان می‌باشد. این مطالعه با هدف بررسی مفاهیم فرهنگی از دیدگاه استادان و دانشجویان دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه انجام شده است.

روش: این پژوهش به صورت یک مطالعه توصیفی- مقطعی انجام شده است. جامعه آماری شامل تمامی استادان گروه علوم پایه، دانشجویان رشته پزشکی مقطع علوم پایه و دانشجویان تحصیلات تکمیلی بودند. ابزار مورد استفاده، پرسشنامه بوده که شامل دو بخش اطلاعات دموگرافی و شاخص‌های پایه فرهنگی در قالب ده حیطه شاخص‌های کلان می‌باشد.

یافته‌ها: در رابطه با شاخص‌های خرد فرهنگی، از دیدگاه استادان سه شاخص ابتکار و خلاقیت‌گرایی، عدالت علمی و حق‌طلبی و دردانشجویان پزشکی، عدالت اجتماعی، استقلال‌طلبی و تربیتی آموزشی و در دانشجویان تحصیلات تکمیلی، اخلاق عمومی، تربیتی آموزشی و حق‌طلبی بالاترین میانگین نمره را کسب کرده و بیشترین اولویت را داشتند.

نتیجه‌گیری: به دلیل انتزاعی بودن مفاهیم و دشواری سنجش مضامین ارزشی و همچنین اهمیت و ظرافت موضوع، بررسی‌های علمی دقیق و نظام‌مند می‌تواند شرایط و تمهیداتی را در دانشگاه‌ها فراهم کند که به موازات آموزش و پژوهش، فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی نیز به شکل صحیح‌تر و مؤثرتر انجام پذیرد. از این‌رو به منظور ارتقا فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه‌ها و بهره‌مندی بیشتر دانشجویان از این کارکرد مهم مورد نظر در مراکز آموزش عالی، برقراری ارتباط متقابل و تعامل با آنان در این راستا ضروری می‌نماید.

کلیدواژه‌ها: پزشکی، دانشگاهیان، دانشجویان، فرهنگ

مقدمه

فرهنگ را از عمومی‌ترین، پیچیده‌ترین و مهم‌ترین مفاهیم علوم انسانی می‌دانند که در همه فعالیت‌های بشری جریان دارد (۱). فرهنگ را می‌توان مجموعه‌ای از رفتارهای یادگرفتنی، اعتقادات، عادت‌ها و سنت‌هایی دانست که میان جمعی از افراد مشترک است و به طور متوالی توسط دیگران که وارد آن جامعه می‌شوند، آموخته و به کار گرفته می‌شود(۲). فرهنگ کلیتی ازساختارهای: دانش، هنر، اخلاق، قانون، آداب، رسوم و هر گونه قابلیت‌ها و عاداتی است که به وسیله انسان به عنوان عضوی از جامعه کسب شده و در رفتارهای او بروز می‌کند. برخی از فرهنگ‌ها مثبت بوده و فضایی گرم، انسانی، همراه با جو اعتماد و حمایتی ایجاد و باعث عملکرد و بهره‌وری مؤثر می‌شوند. فرهنگ منفی نیز نشانگر وجود فضایی بسته، سرد، مستبدانه وظیفه‌گرا، سفت و سخت خواهد بود(۳). جامعه اسلامی ایران جامعه‌ای است که فرهنگ سالم و صحیح اسلامی و انسانی در تمامی مراتب و روابط اجتماعی آن همواره از محوریت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد به همین دلیل یکی از دغدغه‌های مهم و مورد توجه مسئولان نظام، اندیشمندان، متفکران و پژوهشگران جامعه اسلامی بوده است (۴).

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-15]

[DOI: 10.22034/6.3.23]

تعابیر و برداشت‌های متفاوتی از فرهنگ وجود دارد و هنگام بحث در خصوص «امور فرهنگی» یا «برنامه‌ریزی فرهنگی» ابهام و پیچیدگی زیادی مشاهده می‌شود. مطالعات نشان می‌دهد که مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی هنوز از لحاظ قانون‌گذاری و پژوهش در ابتدای راه خود می‌باشد و هنوز روش‌شناسی مدیریتی یا مفهومی از هدف‌های خود ارایه نداده است (۵). با وجود چنین مشکلاتی، توجه به امور برنامه‌ریزی در بخش فرهنگ امری اجتناب ناپذیر می‌باشد و برنامه‌ریزی فرهنگی، فرآیند مستمری است که مشارکت همه‌ی فعالان اجتماعی را می‌طلبد. امروزه فقر معنوی، دوری از هدف حقیقی، تسلیم و شکست در مقابل تهاجم فرهنگی بیگانه یکی از نگرانی‌های مهم خانواده‌ها ،جامعه‌شناسان و مربیان جوامع است. بدون شک فعالیت‌های فرهنگی، تربیتی و اجتماعی موجب ارتقای سطح معنوی، تأمین بهداشت و امنیت روانی، شناخت و رسیدن به غایت خلقت و صیانت در برابر تهاجم فرهنگی بیگانه می‌شود (۶).

توجه به فعالیت‌های فرهنگی و تهیه استانداردها و الگو برای عملکردی سالم در این راستا، از اهمیت زیادی برخوردار است. بدیهی است چنین امری نیازمند بازخوانی، بررسی و نقد داشته‌ها، بررسی میزان مطابقت آن با نیازهای دنیای امروز و طرح برنامه‌های مناسب برای تربیت شهروندانی است که بتوانند هدایت و رهبری فکری جامعه را در عرصه‌های گوناگون عهده‌دار شوند (۷). دیدگاه‌های متنوعی در باب برنامه‌ریزی فرهنگ وجود دارد؛ از دیدگاهی که فرهنگ را به دلیل ماهیت و ساختار وابسته به سازوکارهای درونی و تاریخی آن، برنامه‌پذیر نمی‌داند تا دیدگاهی که می‌خواهد تمام ارکان فرهنگ را مدیریت کند. برخی نیز برنامه‌ریزی فرهنگی را در واقع برنامه‌ریزی برای جلب مشارکت مردم در اداره امور فرهنگی یک اجتماع می‌دانند (۸). هر برنامه‌ای از جمله برنامه فرهنگی برای اطمینان از تطابق پیشرفت آن با اهداف باید مورد ارزیابی قرار گیرد. ارزیابی هم بر اساس خروجی‌ها و هم براساس فرایندها قابل انجام است (۹). مهمترین ابزار ارزیابی به ویژه در سیستم‌های بزرگ شاخص‌ها و مفاهیم هستند شاخص‌های فرهنگی نیز ابزارهایی برای گردآوری اطلاعات، تحلیل و ارزیابی فرهنگ هستند و به منظور یافتن مقوله‌های قابل اندازه‌گیری فرهنگی طراحی می‌شوند (۱۰). دانشگاه‌ها به تدریج از دهه‌ی ۱۹۶۰ به بعد عهده‌دار تولید دانش و پژوهش و تحقیق در زمینه‌های علمی و اجتماعی شدند و به مرور زمان وظیفه‌ی انتقال بازسازی و ارتقای فرهنگ جامعه نیز بر عهده دانشگاه گذاشته شد. بنابراین پرداختن به فرهنگ و مقولات مرتبط با آن یکی از رسالت‌های اصلی دانشگاه‌ها محسوب می‌شود (۱۱).

مطالعات داخلی در این عرصه اغلب با به‌کارگیری یکی از چارچوب‌های مطرح در ادبیات فرهنگ، به ارزیابی وضعیت فرهنگ در دانشگاه‌های ایران، بیشتر از دید اعضای هیئت علمی، پرداخته‌اند (۱, ۱۲). نظام‌های آموزش عالی مختلف نیز در سطح دنیا برای ارزیابی عملکرد دانشگاه‌ها در حوزه‌های مختلف اقدام به ایجاد شاخص‌ها و نظام‌های رتبه‌بندی مختلفی کرده‌اند(۱۳). البته باید توجه داشت که کاربردی بودن شاخص‌ها در دانشگاه‌ها در صورتی عملی خواهد شد که سیستم شاخص‌سازی و رتبه‌بندی بتواند با به‌کارگیری مجموعه ابزاری کامل و دقیق، توان دانشگاه را به درستی در موضوع مورد بررسی مورد سنجش قرار دهد و در غیراین‌صورت رتبه‌بندی آثار مخربی بر رفتار و عملکرد دانشگاه خواهد داشت (۱۴).

همواره دانشگاه به عنوان مرکز جامعه مدرن با سه کارکرد آموزشی، پژوهشی و جامعه‌پذیری مورد توجه صاحبنظران بوده و از این‌رو بررسی و ارزیابی هر یک از این جنبه‌ها، این امکان را فراهم می‌سازد تا براساس نتایج آن، نقاط قوت و ضعف مشخص شده و با تقویت جنبه‌های مثبت و رفع نارسایی‌ها، گام‌های مناسبی در ایجاد تحول و ارتقا برداشته شود؛ بنابراین این مطالعه با هدف بررسی دیدگاه اعضای هیئت علمی و دانشجویان دانشکده پزشکی کرمانشاه درخصوص مفاهیم و شاخص‌های فرهنگی(دانشجویان رشته پزشکی مقطع علوم پایه، دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترا (PhD) انجام گرفت. چراکه آگاهی از انواع نیازهای فرهنگی دانشجویان و اولویت‌بندی آن می‌تواند در جهت‌دهی به برنامه‌های امور فرهنگی دانشکده سودمند باشد. همچنین بهره‌مندی از نظرات استادان محترم هیئت علمی نیز می‌تواند نقش به‌سزایی در ارائه مطلوب‌تر برنامه‌های فرهنگی با هدف اثربخشی بیشتر را فراهم کند.

روش

این پژوهش به صورت یک مطالعه توصیفی- مقطعی در دانشکده پزشکی کرمانشاه در سال تحصیلی ۹۷-۹۶ انجام شده است. جامعه آماری در این پژوهش تمامی استادان ۱۴ گروه علوم پایه دانشکده پزشکی (۶۴ نفر) و تمامی دانشجویان رشته پزشکی مقطع علوم پایه (۴۲۲ نفر)، دانشجویان کارشناسی ارشد (۱۱۵ نفر) و PhD (۱۵ نفر) می‌باشند که به روش نمونه‌گیری دردسترس نمونه‌ها مورد مطالعه قرار گرفته‌اند و حجم نمونه براساس فرمول کوکران با d = ۰/۰۵ تعیین شده است.

ابزار مورد استفاده در این پژوهش، پرسشنامه است که مضامین آن براساس پرسشنامه مبتنی بر یافته‌های بخش کیفی مطالعه لطیفی و ظهوریان ابوترابی که شاخص‌های آن از دید خبرگان و صاحبنظران فرهنگی شناسایی شده‌اند، تنظیم شده است. براساس مطالعه مذکور پایایی پرسشنامه با توجه به اینکه مقدار ضریب آلفای کرونباخ تمامی متغیرها بالاتر از ۰/۷ بوده است تأیید و برای تأیید روایی آن نیز براساس نظر سه نفر از استادان و خبرگان رشته‌های مدیریت و جامعه‌شناسی اصلاح انجام شده است (۱۰). پرسشنامه این پژوهش دارای دو بخش است؛ بخش اول اطلاعات دموگرافیک و بخش دوم حاوی ۴۴ گویه است که شاخص‌های پایه فرهنگی را در قالب ده حیطه شاخص‌های کلان در بردارد. این شاخص‌ها عبارتند از: هویت دینی (۴ گویه)، هویت انقلابی (۵ گویه)، عدالت‌خواهی (۴ گویه)، عقلانیت (۵ گویه)، اخلاق (۴ گویه)، خانواده (۴ گویه)، استقلال‌طلبی (۶ گویه)، سرمایه اجتماعی (۵ گویه)، هویت ملی (۳گویه)، مصرف فرهنگی (۴ گویه)

مقیاس نمره‌دهی نیز با استفاده از طیف لیکرت پنج گزینه‌ای به ترتیب:

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-15]

[DOI: 10.22034/6.3.23]

خیلی کم (۱)، کم (۲)، متوسط (۳)، زیاد (۴)، خیلی زیاد (۵) می‌باشد. حداقل و حدکثر نمره کل پرسشنامه نیز به ترتیب ۴۴ و ۲۲۰ می‌باشد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها در این مطالعه با استفاده از نرم‌افزار SPSS-16 انجام شده و برای توصیف داده‌ها از جداول توزیع فراوانی به صورت تعداد، درصد و شاخص‌های عددی؛ میانگین، انحراف معیار استفاده شده است.

ملاحظات اخلاقی: پرسشنامه‌ها بدون ذکر نام بود و بعد از توضیح پژوهشگر، افراد در صورت تمایل پرسشنامه را تکمیل می‌کردند.

یافته‌ها

در مجموع ۳۵۸ پرسشنامه توسط سه گروه مورد مطالعه تکمیل شد (۵۵ نفر از استادان، ۱۰۲ نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی و ۲۰۱ نفر از دانشجویان پزشکی) از دیدگاه استادان سه شاخص عدالت‌خواهی، عقلانیتو خانواده (جدول ۱)، درگروه دانشجویان پزشکی عدالت‌خواهی، عقلانیت وخانواده (جدول ۲) و در گروه دانشجویان تحصیلات تکمیلی سه شاخص عقلانیت، هویت ملی و خانواده (جدول ۳) بالاترین اولویت راداشتندکه شاخص عقلانیت وخانواده در هر سه گروه مشترک بود وشاخص عدالتخواهی با کسب نمره میانگین ۴/۵ بالاترین نمره را کسب کرد در گروه استادان همه شاخص های کلان از میانگین نمرات خوبی برخوردار بودندو هشت شاخص کلان نمره بالای ۴ (زیاد) کسب کردند ودر گروه دانشجویان تحصیلات تکمیلی اکثر شاخص‌ها نمره بین ۳تا۴ (متوسط تا زیاد) را کسب کردند که در گروه تحصیلات تکمیلی بر عکس استادان هیچکدام از شاخص‌ها میاینگین نمره بیش از ۴ نداشتند.

میانگین سنی استادان ۴۴ سال و کمترین و بیشترین سن به ترتیب ۳۰ و ۵۵ سال بوده و کمترین و بیشترین سابقه کار نیز به ترتیب ۱ و ۲۵ سال بوده است. ۷۴/۵ درصد استادان در مرتبه استادیاری، ۱۸/۲ درصد در مرتبه دانشیاری، ۳/۶ درصد در مرتبه استادی و ۳/۶ درصد در مرتبه مربی در این مطالعه شرکت داشته‌اند که ۳۴/۵ درصد استادان رسمی، ۲۵/۵ درصد پیمانی و ۴۰ درصد تعهدی بوده‌اند. میانگین سنی دانشجویان تحصیلات تکمیلی ؟ سال و کمترین و بیشترین سن به ترتیب ۲۳ و ۴۸ سال بوده است. ۸۵/۳ درصد دانشجویان شرکت‌کننده زن و ۱۳/۷ درصد مرد می‌باشند و محل سکونت ۲۹/۴ درصد خوابگاه‌های دانشجویی و ۶۶/۷ درصد غیرخوابگاهی بوده‌اند.

براساس نتایج به‌دست آمده از ۱۰ شاخص ۸ مورد نمره در حد زیاد تا بسیار زیاد بوده و در دو مورد در حد متوسط تا زیاد بوده است. بالاترین میانگین نمره به‌دست آمده مربوط به شاخص عدالت خواهی و پس از آن به ترتیب عقلانیت و هویت ملی می‌باشد.

جدول ۱- اولویت‌بندی فرهنگی از دیدگاه استادان براساس شاخص‌های کلان فرهنگی

شاخص‌های کلان	میانگین و انحراف معیار از مقیاس (۵-۱)	اولویت
عدالت‌خواهی	۴/۵۰ ± ۰/۷۲	۱
عقلانیت	۴/۴۸ ± ۰/۷۰	۲
خانواده	۴/۴۳ ± ۰/۵۶	۳
هویت ملی	۴/۴۳ ± ۰/۹۱	۴
اخلاق	۴/۳۴ ± ۰/۸۰	۵
سرمایه اجتماعی	۴/۲۵ ± ۰/۸۴	۶
استقلال طلبی	۴/۲۲ ± ۰/۸۸	۷
هویت انقلابی	۴/۰۱ ± ۱/۰۱	۸
مصرف فرهنگی	۳/۹۲ ± ۰/۸۴	۹
هویت دینی	۳/۹۰ ± ۰/۹۱	۱۰

جدول ۲- اولویت‌بندی فرهنگی از دیدگاه دانشجویان پزشکی براساس شاخص‌های کلان فرهنگی

شاخص‌های کلان	میانگین و انحراف معیار از مقیاس (۵-۱)	اولویت
عدالت‌خواهی	۴/۱۷ ± ۰/۹۶	۱
عقلانیت	۴/۱۲ ± ۰/۹۵	۲
خانواده	۴/۱۱ ± ۰/۹۶	۳
هویت ملی	۴/۰۵ ± ۱/۰۹	۴
استقلال طلبی	۳/۹۶ ± ۰/۹۷	۵
اخلاق	۳/۸۴ ± ۰/۹۸	۶
سرمایه اجتماعی	۳/۷۵ ± ۱/۱	۷
مصرف فرهنگی	۳/۶۰ ± ۱/۰۹	۸
هویت انقلابی	۳/۵۰ ± ۱/۲۵	۹
هویت دینی	۳/۴۹ ± ۱/۲	۱۰

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-15]

[DOI: 10.22034/6.3.23]

جدول ۳- اولویت‌بندی فرهنگی از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی براساس شاخص‌های کلان فرهنگی

شاخص های کلان	میانگین و انحراف معیار از مقیاس (۵-۱)	اولویت
عقلانیت	۳/۸۶ ± ۰/۸۸	۱
هویت ملی	۳/۸۰ ± ۰/۸۲	۲
خانواده	۳/۷۵ ± ۰/۷۰	۳
عدالت خواهی	۳/۷۰ ± ۰/۹۷	۴
استقلال طلبی	۳/۶۱ ± ۰/۷۶	۵
اخلاق	۳/۶۰ ± ۰/۷۵	۶
هویت دینی	۳/۴۳ ± ۰/۸۲	۷
سرمایه اجتماعی	۳/۴۱ ± ۰/۹۰	۸
هویت انقلابی	۳/۳۸ ± ۰/۸۷	۹
مصرف فرهنگی	۳/۳۳ ± ۰/۷۸	۱۰

براساس نتایج به‌دست آمده از ده شاخص هشت شاخص نمره در حد زیاد تا بسیار زیاد بوده و در دو مورد در حد متوسط تا زیاد بوده است. بالاترین میانگین نمره به‌دست آمده مربوط به شاخص عدالت‌خواهی و پس از آن به ترتیب عقلانیت و خانواده می‌باشد..

براساس نتایج به‌دست آمده همه موارد در حد متوسط تا زیاد بوده است. بالاترین میانگین نمره به‌دست آمده مربوط به شاخص عقلانیت و پس از آن به ترتیب هویت ملی خانواده می‌باشد.

نتایج به‌دست آمده به تفکیک شاخص‌های خرد نشان می‌دهد که در شاخص کلان

۱. **هویت دینی؛** از دیدگاه ۸۰ درصد استادان، شاخص دینداری اجتماعی و رفتاری، از دیدگاه ۵۷/۸ درصد دانشجویان پزشکی آخرت‌گرایی و ۶۴/۷ درصد دانشجویان تحصیلات تکمیلی پایبندی به احکام دینی دارای بالاترین اولویت بود.

۲. **هویت انقلابی؛** شاخص حمایت از محرومان از دیدگاه هر سه گروه (استادان ۸۵ درصد دانشجویان پزشکی۷۲/۲ درصد تحصیلات تکمیلی ۷۲/۵ درصد) دارای بیشترین اولویت بود.

۳. **عدالت‌خواهی؛** از دیدگاه ۹۲/۷ درصد استادان شاخص عدالت علمی و حق‌طلبی، دانشجویان پزشکی ۸۲/۶ درصد عدالت اجتماعی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی ۷۷/۵ درصد حق‌طلبی، دارای بیشترین اولویت بود.

۴. **عقلانیت؛** از دیدگاه۹۲/۷ درصد استادان، شاخص ابتکار وخلاقیت، دانشجویان پزشکی ۸۰/۱ درصد بینش وفهم و دانشجویان تحصیلات تکمیلی ۷۵/۵ درصد تفکر گرایی، دارای بیشترین اولویت بود.

۵. **اخلاق؛** از دیدگاه ۸۹/۱ درصد استادان، شاخص اخلاق حرفه‌ای و عمومی، دانشجویان پزشکی ۱/ ۷۹ درصد و تحصیلات تکمیلی ۸۴/۳ درصد اخلاق عمومی دارای بیشترین اولویت بود.

۶. **خانواده؛** شاخص تربیتی و آموزشی از دیدگاه هر سه گروه (استادان ۹۰/۹ درصد دانشجویان پزشکی۸۱/۶ درصد تحصیلات تکمیلی ۸۳/۳ درصد) دارای بیشترین اولویت بود.

۷. **استقلال‌طلبی؛** از دیدگاه استادان (۱/ ۸۹ درصد) دانشجویان پزشکی (۸۲/۱) شاخص خودباوری و دانشجویان تحصیلات تکمیلی استقلال اقتصادی (۷۲/۵ درصد)، دارای بیشترین اولویت بود.

۸. **سرمایه اجتماعی؛** از دیدگاه استادان (۸۷/۳ درصد) و دانشجویان تحصیلات تکمیلی (۷۲/۶ درصد) شاخص مشارکت اجتماعی و دانشجویان پزشکی (۷۱/۶ درصد) قانون مداری، دارای بیشترین اولویت بود.

۹. **هویت ملی؛** شاخص افتخار به زبان و ادبیات ملی از دیدگاه هر سه گروه (استادان ۷۴/۶ درصد دانشجویان پزشکی۶۲/۲ درصد و دانشجویان تحصیلات تکمیلی ۷۲/۵ درصد) دارای بیشترین اولویت بود.

۱۰. **مصرف فرهنگی؛** شاخص تعاملات و ارتباطات فرهنگی از دیدگاه هر سه گروه (استادان ۸۵/۵ درصد دانشجویان پزشکی۷۶/۲ درصد و دانشجویان تحصیلات تکمیلی ۴۳/۱ درصد دارای بیشترین اولویت بود.

در مجموع نتایج به‌دست آمده در رابطه با شاخص‌های خرد فرهنگی حاکی از آن است که از دیدگاه استادان سه شاخص ابتکار و خلاقیت گرایی، عدالت علمی و حق‌طلبی و در دانشجویان پزشکی عدالت اجتماعی، استقلال‌طلبی و تربیتی آموزشی و در دانشجویان تحصیلات تکمیلی، اخلاق عمومی، تربیتی، آموزشی و حق‌طلبی بالاترین میانگین نمره را کسب کرده و بیشترین اولویت را داشتند.

بحث

تربیت نیروی انسانی کارآمد و مؤثر از جمله وظایف اصلی دانشگاه‌ها محسوب می‌شود و از آنجایی‌که بدنه اصلی دانشگاه و نیروی محرکه پیشرفت آینده یک جامعه را دانشجویان تشکیل می‌دهند، توجه به تربیت اخلاقی منطبق با ارزش‌های فرهنگی مقبول جامعه، در کنار ارتقای کیفیت آموزش و پژوهش وافزایش بازدهی دانشگاه‌ها، از مسائل مهم در هموارسازی مسیر پیشرفت

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-15]

[DOI: 10.22034/6.3.23]

کشور به شمار می‌رود و می‌تواند کمک شایانی به سلامت اخلاقی، فرهنگی، اجتماعی، حفظ هویت فرهنگی جامعه و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی کند از اینرو یکی از اهداف این مطالعه بررسی دیدگاه دانشجویان پزشکی وتحصیلات تکمیلی در رابطه با اولویت‌های فرهنگی برای برنامه‌ریزی رفع نیازهای فرهنگی براساس علاقمندی آنان می‌باشد که در این راستا با مطالعه‌ای که توسط Jane Karimi و همکاران درسال ۲۰۱۴ انجام گرفت، همسو می‌باشد چراکه بررسی دیدگاه دانشجویان در رابطه با اولویت‌های فرهنگی به عنوان یکی از نیازهای آموزشی و حرفه‌ای مورد تأکید و نتایج مطالعه‌ای آنان نشان داده که دانشجویان با سه دسته نیاز شامل: نیازهای آموزشی-حرفه‌ای، نیازهای شخصی و نیازهای مهارت‌های زندگی مواجه هستند و توصیه شده است که دانشگاه‌ها به ارزیابی مستمر نیازها در جهت توسعه و یا اصلاح برنامه‌های مشاوره‌ای در راستای خواسته‌های همیشه درحال تغییر دانشجویان، بپردازند که مطالعه حاضر نیز در همین راستا انجام شده است (۱۵).

مطالعه جویباری و همکاران در سال ۱۳۹۴ نشان داد که امروزه یکی از شاخص‌های کشورهای توسعه یافته، نقش نظام آموزش عالی در فرهنگ و تمدن‌سازی است. و از دیدگاه اکثر دانشجویان، فرهنگ حاکم بر کلاس‌های درسی فرهنگ بنیابینی بود. بیان روشن استادان از انتظارات‌شان، تعامل و ارتباط بیشتر با دانشجویان و بکارگیری روش‌های دانشجو محور می‌تواند منجر به برقراری ارتباط بیشتر بین استاد و دانشجو و دانشجویان با یکدیگر و ایجاد فرهنگ باز و صمیمی شده و به عنوان راهکاری برای افزایش فرهنگ کلاسی که عامل مهم و مؤثری در عملکرد تحصیلی می‌باشد، ارایه شود که نتایج آن با نتایج مطالعه حاضر که با هدف اهمیت مشخص شدن اولویت‌های فرهنگی از دیدگاه استادان و دانشجویان برای برنامه‌ریزی سیاست‌گذاران دانشکده برای پاسخگویی درست و نزدیک شدن دیدگاه‌های فرهنگی استادان و دانشجویان انجام شده است، همسو می‌باشد (۱۶).

یکی از اهداف دیگر این مطالعه بررسی دیدگاه استادان در رابطه با اولویت‌های فرهنگی می‌باشد که از این جهت با مطالعه فتح‌آبادی در سال ۱۳۹۳ همخوانی دارد که نشان داد در مجموع اعضای هیئت علمی به ضرورت توجه و پرداختن به مسائل فرهنگی اذعان دارند؛ اما در اینکه این فعالیت‌ها توسط چه کسانی و به چه نحوی انجام شود و چگونه مورد ارزیابی قرار بگیرد، با یکدیگر و با برنامه‌ریزان امور فرهنگی درآموزش عالی اختلاف نظرهایی دارند. به طوری که اعضای هیئت علمی فعالیت‌های فرهنگی و تربیتی را نهفته در بطن فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی می‌دانند و به زعم بسیاری از آن‌ها آموزش از تربیت و فعالیت فرهنگی تفکیک‌ناپذیر است و در مطالعه حاضر نیز مشخص شد اولویت‌های فرهنگی با درجه اهمیت متفاوتی قرار دارند (۱۷).

مطالعه توحیدلو در سال ۱۳۸۷ با هدف تحلیل وضعیت فرهنگی دانشگاه و با استفاده از مدل چهار بعدی گلدن و استارک به تحلیل و سنجش وضعیت مذهبی و اجتماعی استادان و دانشجویان پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان داد که استادان این دانشگاه بیشترین مشارکت دینی، سیاسی و اجتماعی و در نتیجه بالاترین وضعیت فرهنگی را دارند که با نتایج مطالعه ما مبنی براینکه اکثر شاخص‌های کلان فرهنگی از دیدگاه استادان نمره بالایی کسب کردند مطابقت داشت ولی از جهت ترتیب اولویت‌ها تفاوت وجود داشت (۱۸).

در نتایج به‌دست آمده براساس ۱۰ شاخص کلان فرهنگی از دیدگاه سه گروه مورد مطالعه، چهار شاخص عدالت خواهی، عقلانیت، هویت ملی و خانواده بالاترین میانگین نمره در هر سه گروه با داشتن اولویت متفاوت کسب شده است. در مجموع میانگین نمره به‌دست آمده در گروه دانشجویان تحصیلات تکمیلی در مقایسه با دو گروه دیگر کمتر بوده و بین نمره ۳ تا ۴ قرار دارند که در حد متوسط تا زیاد می‌باشد؛ اما در گروه استادان میانگین نمرات بین ۴ تا ۵ و در حد زیاد تا خیلی زیاد به‌دست آمده است.

نتایج این مطالعه نشان می‌دهد بالاترین میانگین نمره شاخص‌های کلان در هر سه گروه مربوط به شاخص عدالت خواهی (۰/۷۲ ± ۴/۵۰) از دیدگاه استادان که مورد تاکید در فرهنگ دینی وایرانی ما نیز می‌باشد و کمترین میانگین نمره مربوط به شاخص مصرف فرهنگی (۰/۷۸ ± ۳/۳۳) از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی بوده است. در گروه استادان همه شاخص‌های کلان از میانگین نمره خوبی برخوردار بوده‌اند به‌طوری‌که کمترین میانگین نمره ۰/۹۱ ± ۳/۹۰ می‌باشد. در نتایج به‌دست آمده براساس ۴۴ شاخص خرد فرهنگی از دیدگاه سه گروه مورد مطالعه، سه شاخص عدالت علمی، عدالت اجتماعی و اخلاق عمومی به ترتیب در گروه استادان، دانشجویان پزشکی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی بالاترین میانگین نمره کسب شده است که برخلاف نمرات به‌دست آمده از شاخص‌های کلان فرهنگی، شباهتی بین گروه‌های مورد مطالعه از این نظر وجود ندارد.

نتیجه‌گیری

به دلیل انتزاعی بودن مفاهیم و دشواری سنجش مضامین ارزشی و همچنین اهمیت و ظرافت موضوع، بررسی‌های علمی دقیق و نظام‌مند می‌تواند شرایط و تمهیداتی را در دانشگاه‌ها فراهم کند که به موازات

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-15]

[DOI: 10.22034/6.3.23]

آموزش و پژوهش، فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی نیز به شکل صحیح‌تر و مؤثرتر انجام پذیرد. از اینرو به منظور ارتقای فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه‌ها و بهره‌مندی بیشتر دانشجویان از این کارکرد مهم مورد نظر در مراکز آموزش عالی، برقراری ارتباط متقابل و تعامل با آنان را در این راستا ضروری می‌نماید.

تقدیر و تشکر

این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی شماره ۹۷۱۹۳ مصوب دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه است که بدین‌وسیله از معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه و همچنین استادان و دانشجویانی که در این پروژه مشارکت داشته‌اند، قدردانی می‌شود.

منابع

1. Rashidi HR, Mirshah Jafari SI, Sharif Khalifa Soltani M. Investigating the process of planning cultural activities of Isfahan public universities during the second and third development plans of the country. Psychology and Educational Sciences 2005; 70: 199-220.
2. Edgar A, Sedgwick P. Key concepts in cultural theory: Routledge; 2005.
3. Johnson BH. Empowerment of nurse educators through organizational culture. Nurs Educ Perspect 2009; 30(1): 8-13.
4. Ebrahimain SH. Rereading the concepts of cultural engineering and cultural pathology in higher education system. Soft Power Studies 2011; 2(5): 121-50.
5. Zandipour T. Pathology of work culture and ethics. Consulting News and Research. 2005;4(16):47-62.
6. Ahmadi Nodeh K. A study of the relationship between religious beliefs and family cultural vulnerability. Journal of Behavioral Sciences 2007; 1(1): 7-16.
7. Nistani Mohammad R RR. The role of cultural activities of universities in the cultural development of society 8th year. RME 2020; 12(2): 21-30.
8. Isfahani M. Cultural Management and 20-Year Perspective, 2006 Proceedings of the First Conference on Cultural Engineering. Supreme Council of the Cultural Revolution; 2006.
9. John K, Lera T. Human resource management and value addition through strategic human resource planning. Research Expo. International Multidisciplinary Research Journal 2012; 2(4): 58-66.
10. Latifi M, Zohurian Aboutorabi M. Developing a Model for Assessing Public Culture Indicators at Universities. Journal of Iranian Cultural Research 2015; 8(1): 47-70.
11. Sacco PL, Blessi GT, Nuccio M. Cultural policies and local planning strategies: What is the role of culture in local sustainable development? The Journal of Arts Management, Law, and Society 2009; 39(1): 45-64.
12. Ali PH, Mir MSA, Ghalei A, Ghalavandi H. Investigating the relationship between transformational leadership style and organizational identity of faculty members in the state universities of West Azerbaijan Province, Iran. Serbian Journal of Management 2019; 14(1): 157-76.
13. Moshfeghi N, Nadi MA. The Comparative Study of Ranking System of Islamic Countries Universities and National Ranking of Universities in Iran Using the Most Famous Ranking Systems in the World. Czech-polish historical and pedagogical journal 2018; 10(2).
14. Boulton G. University rankings: Diversity, excellence and the European initiative. Procedia-Social and Behavioral Sciences 2011;13: 74-82.
15. Karimi J, Karimi G, Mburugu B. Assessment of counselling needs among students in Kenyan Universities. Assessment. Journal of Education and Practice; 2014; 5(12).
16. Jouybari L, Seyyedghasemi NS, Taghavi A, Baiky F. The Perspective of Students Toward Class Culture Between Students of Paramedical and Health Faculty in Golestan University of Medical Sciences. Medical Education Journal 2016; 4(1): 44-9.
17. Fathabadi J. Attitude of Faculty Members of Tehran Universities towards the Cultural Activities of the Faculty Members Based on the New Regulations for the Faculty Members' Promotion. Journal of Iranian Cultural Research. 2014; 7(2): 97-116.
18. Tohidloo A. Investigating the cultural situation of Islamic Azad University, Roodehen Branch with an Islamic approach. Social Research Quarterly 2008:154 - 21.

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-15]

[DOI: 10.22034/6.3.23]

Original

The Opinion of Professors and Students of Kermanshah Medical School Regarding Cultural Concepts and Indicators

Elham Niromand[1], Seiydeh Sara Hosseini[2], Seiydeh Sana Hosseini[3], Mohammad Rasool Khazaei[4*]

1. Associate Professor Fertility and Infertility Research Center, Health Technology Institute, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran
2. MSc of Health Services Management. Kermanshah University of Medical Sciences, Iran
3. MSc in Executive Management, Kermanshah, Iran
4. ⁎**Corresponding Author: Associate Professor** Fertility and Infertility Research Center, Health Technology Institute, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran, mrasoolkhazaei@gmail.com

Abstract

Background: In the religious and social system of Iran, cultural activities are of special value and dignity and the necessity of paying more attention to this issue is emphasized in universities. The purpose of this study was to investigate the cultural preferences of medical professors and students of Kermanshah University of Medical Sciences.

Methods: This study was a descriptive cross-sectional study. The statistical population consisted of all professors of basic sciences, medical students of graduate sciences and postgraduate students. The instrument used in this study was a questionnaire consisting of two parts:1) demographic information; and 2)basic cultural indices in ten domains of macro indices.

Results: Overall, the results of the micro-cultural indices indicated that threeindicators of innovation and creativity, scientific justice and entitlement from the teachers' point of view,social justice, independence seeking,and educational attainment from the students' point of view, and general ethics, educational attainment, and demanding righteousnessamong postgraduate students hadthe highest average scores.

Conclusion: Due to abstraction of concepts and the difficulty of measuring valuesas well as the importance and delicacy of the subject, rigorous and systematic scientific studies can provide conditions and arrangements in universities that, in addition to education and research, cultural and social activities are undertaken more accurately and effectively. Therefore, in order to promote cultural activities in universities and to make the most of students' use of this important function in higher education centers, it is necessary to interact with them.

Keywords: Culture, Faculty, Students, Medicine

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-15]

[DOI: 10.22034/6.3.23]